కాశీప్రభావము

వేదాంతగ్రంథాలు.

శ్రీమచ్ఛంకరాచార్యకృత

కాశీప్రభావమ్.

బెజవాడ చర్చిమిషన్ సొసైటీ హైస్కూలు

సంస్కృతోపాధ్యాయులగు

భూరి సుబ్బారాయసూరిచే

రచియింపబడి

తెలుగు తాత్పర్య సహితముగ

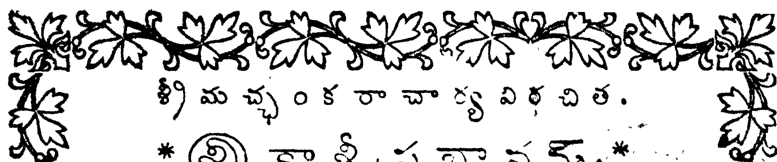
ప్రకటీకృతంబయి

బెజవాడ Bezwada

వర్కార్స్' ఎడ్యుకేషనల్ ప్రెస్‌నందు

ముద్రింపంబడియె.

1918 సం.

సర్వజనమనోరంజని.

శ్లో॥ అధికాశి కాలపరిపాక మీయుషా। మురగీభ వేయు రుపవీతతం తపః। వసనం దిశో నివసనం పరేతభూ। రశసంవిషంచ యది గచ్ఛ రోచతే॥

తా॥ కాశిలో మృతినొందిన జంతుజాలమంతయు విశ్వేశ్వర స్వరూపముగాన విశ్వేశ్వరు నలంకారాదులన్నియు మృతినొందినవారికగును. (అనగా సారూప్యమువచ్చుననుట.)

శ్లో॥ మూర్ఛాసు మూర్ఛాసు ముహుస్స్ఫురంతి। సంజ్ఞాసు సంజ్ఞాసుచ సంకుచంతి। కపాల మిందుః కరిచర్మ నాగాః। కాశ్యామహో కంఠగతాసు జంతోః॥

తా॥ కాశిలో మృతినొందు సమయంబున జంతువున కుత్తరజన్మయందు శివస్వరూపము రాగలదుగాన శివునియలంకారములన్నియు స్పృహలేనపుడు నేత్రములకు గానబడుచుండును ఇహలోకజ్ఞానము తిరుగ వచ్చుటతోనె యంతర్ధానమును బొందుచుండును.

శ్లో॥ అధికాశి మహచ్చిత్ర। మహినా కబళీకృతః। మండూక స్తేన బధ్నాతి। కపర్దం దృశ మాత్మనః॥

తా॥ కాశియందున్న చిత్రమేమనగా పాముచేత తినబడినకప్ప యుత్తరజన్మయందు నాగస్వరూపంబునుదాల్చి శివునికలంకారమువున్నది.

శ్లో॥ లతా కాపి తరుః కోపి। కాశ్యా మాశ్చర్యదాయతీ। సా చాపర్ణా స చ స్థాణు। ర్దదాతే వాంఛితం ఫలం॥

తా॥ కాశియందున్నపూర్ణా విశ్వేశ్వరులు అపర్ణాస్థాణు స్వరూపులుగానుండి సమస్తకోరికలను ఇచ్చుచున్నారు. ఇదేయాశ్చర్యము.

శ్లో॥ గచ్ఛామి కాశీం శివరాజధానీం। స్నాస్యామి గంగాసలిలే శు

శ్లో॥ కతిసురసరితః కతీందురేఖాః। కతికతిసంతికరోటయోవిధీనాం। అభినవ గిరిశాన్ ప్రసాదయంత్యాః। ప్రతిదివసంతవకాశికోశగేహే॥

తా॥ ఓకాశీపురమా! ప్రతిదినమున క్రొత్తగపుట్టుచున్న యీశ్వరుల నలంకరించుటకై నీధనకొట్టులో బ్రహ్మకపాలము మొదలగు యలంకారము లెన్నియున్నవో చెప్పుమా?

శ్లో॥ వారాణసీమీశ్వరరాజధానీం। వసంతువిశ్వేశ్వరమర్చయంతు। శ్వపాచకానాహుతి పాచకాన్వా। ముక్త్యంగనాయత్రసమంవృణీతే॥

తా॥ కాశీపురమున నివసించువారు వర్ణాశ్రమభేదమునువిడిచనను సమానముగ ముక్తినొందుదురు.

శ్లో॥ సంప్రాప్యకాశీం శివరాజధానీం। కింయాసిరేమూఢదిగంతరాణి। నిధానకుంభంచరణేనహత్వా। చండాలసేవాంప్రకరోషినిత్యం॥

తా॥ కాశీలో నివసించిన మనుజుడితరప్రదేశములకు వెళ్లుట గనిని కాలుతో తన్ని నీచునియాశ్రయించినటుల.

శ్లో॥ కాశివాసినిజనేవనేచరే। ద్విత్రిభుజ్యపిసమీరభోజనే। స్వైరచారిణిజితేంద్రియేస్పృహా। కాశివాసి పురుషేవిశిష్టతా॥

తా॥ కాశీలోనివసించు జనులెట్టిదుర్మార్గులయిననుముక్తికర్హులు.

శ్లో॥ మగ్నాధ్వర్ణకాయోమణికర్ణికాయాం।సంచింతితయన్నాత్మనివిశ్వనాధం।పంచాక్షరావర్తనతత్పరస్సన్మ్రుం చేయదంగంముదితఃకదావా॥

తా॥ కాశీలోనుండు మణికర్ణికలోస్నానముజేసి విశ్వనాధుని మనసా ధ్యానించి శివపంచాక్షరజపమందాసక్తిగలవాడయి కాశీలో మరణమునొందినవానికిముక్తిగలదు.

శ్లో॥ చరణౌచరతాం పురాజరాయాః, పురమిష్టాంపురశాసనస్య కాశీం, పురతోమృతపవయత్రపశ్చా। త్ప్రియమాణః ప్రణవోపదేశదక్షః॥

తా॥ కాశీలో మృతినొందినవెంటనే శివస్వరూపం వచ్చుననియు ముసలితనం రాకపూర్వమేకాశీవాసముకై వెళ్లమనియు తాత్పర్యము.

శ్లో॥ అపునర్భవవైభవాభిలాషా। దధివారాణసియఃకరోతివాసం।స పునర్భవపవజంతురంతే। విదితం ఘుట్టకుటీప్రభాతమాసీత్॥

తా॥ జన్మరహితులమగుదమని కాశీకిబోయి తిరిగి జన్మసహితులై యగుచున్నారు అనగా శివస్వరూపులగుచున్నారనియు ,,పుణ్యాశాలి పుట్టినింటికిపోతే పేనులరొట్టము యిచ్చుగవచ్చు,,నటులకాశీకిబోయిన పునర్భవత్వముతప్పలేదుజన్మరాహిత్యముగలుగును

శ్లో॥ కదావారాణస్యా మమరతటినీరోధసివసన్ । వసానఃకౌపీనం శి రసినిదధానోంజలిపుటం । అయేగౌరీనాధత్రిపురహరశంభోత్రినయనప్రసీదే। తిక్రోశన్నిమిషమివనేష్యామిదివసాన్॥

తా॥ కాశిలోనున్న గంగాతీరమందుఈశ్వరనామములచేత నీశ్వరునిస్మరించుచు యత్యాశ్రమము నవలంబించి మహాయుగములనుగూడ క్షణికముగ నెప్పుడు పుచ్చుదును.

శ్లో॥ దోషాపనుత్తయే కాశీం।గత్వాత్యక్త్వాకళేబరం। తత్రాయంజాయతే చిత్రం।దోషాకరశిఖామణిః॥

తా॥ నిర్దోషుడగుటకు కాశికిబోయిన ప్రతిజనుడు శేరస్థులలోను త్తముడగుచున్నాడనియు అనగా చంద్రస్వరూపమునొంది శివునకు అలంకారమగుచున్నాడు.

శ్లో॥ శ్రీమద్విశ్వేశకాశీగిరివరతనయా। సాచగంగేతితిస్రః। ప్రేయస్యస్తత్రకాశ్యాం త్వమసికృతరుచిర్నేతరత్రోభయోర్యత్ । తత్రాద్యాత్వత్స్వరూపాన్ధృతగరళ గళాన్ఫాలనేత్రాన్ప్రసూతే । పుత్రానర్ధేందుమౌళీనహహాకథముభే తేగజాస్యంషడాస్యం॥

తా॥ విశ్వేశ్వరునికి కాశీ గంగాపార్వతులు ముగ్గురు భార్యలనియు ఆముగ్గురిలోను పెద్దభార్యయగు కాశీయందనురక్తుడుగాన తనరూపమునొందిన కుమాళ్లుకలుగుటయు క్తమనియు తక్కినయిద్దరుభార్యలయందు విరక్తుడుగాన గంగకు కుమారస్వామియనెడు కుమారుడును, పార్వతికి గణపతియనెడుకుమారుడున్ను యెట్లుద్భవించిరి

శ్లో॥గమిష్యామఃకాశీనగరమగరాజస్యతనయా।కరాందోళద్దర్వీతలసులభభిక్షామృతరసం।యదంతర్వాణస్త్రైర్వైస్సతతముపనిద్రైస్సుకృతిభి। ర్నిశాసుశ్రూయంతే హరవృషభఘంటాఘణఘణాః॥

తా॥ కాశిలోనున్నజనుల కన్నపూర్ణాదేవి గంటెతోనమృత స్వరూపముగపాయసము నొడ్డించుచున్నటుల రాత్రిసమయమందు పుణ్యావంతులచేత ఋషభమునకు కంఠాభరణమైన ఘంటాధ్వనివలన వినబడుచున్నది గానయచ్చటికి వేళ్ళుదము

శ్లో॥ ఆకంఠంసలిలేనిమజ్య పులినాభోగోపధాపేశిరః । కృత్వాశైలసుతాపతేపురరిపో గంగాధరేత్యాలపన్ । గృహ్ణాకర్ణపుటేశివేనకయాప్రత్యాహృతంతారకం । తీరేజాహ్నవిజహ్నునం దనికదాశరీరంముదా॥

తా॥ గంగలోస్నానముచేసి ఇసుకతిన్నెలయందు పరుండి విశ్వేశ్వరుని స్మరించుచు తారకమంత్రమును పఠించుచు యపుడు గంగను స్మరించుచు శరీరము గంగలో విడువవలెను.

శ్లో॥ ధ్యాతాకాశీవిశ్వనాథోమహేశో। రుద్రాక్షోనైభూతిరామ్నా యవేద్యా। మంత్రాస్తేశాస్యాక్త పంచాక్షరీయా। నిస్తుల్యామీశుద్ధకై వల్యమార్గాః॥

తా॥ విశ్వనాథుడును రుద్రాక్షయును విభూతియు పంచాక్షరీమంత్రము మోక్షము నకు కారణము.

శ్లో॥ కాస్యాంనవిసద్రుద్రాణాం। భూమావాయోగిమండలే। అశేషే నిర్గతేశేష। శ్శేషోభూత్సనశేవ్యసః॥

తా॥ కాశీలోవ్యవిహరించిన జంతువులన్నియు క్రొత్తగపుట్టుచున్న స్వప్నములుగాను వారియలంకారములుకొనిన పాతాళలోకంబునన్నను నాగకులములన్నియు పోగా మిగిలియున్నదానికి శేషుడని పేరున ధరించినది పశుపతియానెను పేరులేదు.

శ్లో॥ క్షేత్రాణిసంతికతినామ్నభవాందమధ్యే। సర్వ్యంతితానికథితానియుగేయుగేష। వారాణశీధరకరాధరరాజధానీ। కల్పాంతరేషు నవినశ్యతి

తా॥ సమస్తదివ్యక్షేత్రములు ప్రతియుగమున యుగాంతరమందు నశించుననియు కాశీక్షేత్రముమాత్రము మహాప్రళయమందైనను నశించక నిత్యముగానుండును.

శ్లో॥ మహారాజోనసితేశోయో। మజ్జన్నాత్తర్తుదిగంబరః। గంగేతుంగ తరంగాఢ్యే మాదృశాంకీదృశీగతి॥

తా॥ ఓగంగాదేవీ నీసంబంధమయిన యుదకములో మహదైశ్వర్యసంపన్నుండగు మహారాజు స్నానముచేసి నేని దిగంబరుడగుచున్నాడు మావంటిదరిద్రులము స్నానముచేసి తిమేని మదపుటేనుగులు గాలికికొట్టుకునుపోవుచుండ దోమలునాగతియేమని అడిగిన ట్లుల మావంటివారలగతి యేమగునో తెలియదుసుమీ.

శ్లో॥ కూటేషుకూటేషుమహీధరాణాం। వాటీషువాటీషువనస్పతీనాం ప్రపాటచ్చరస్స్పృహాంధాప్రకారై। రాటీకతేతాంకరాట్కిరీటః॥

తా॥ కాశీపురమంతయు విశ్వేశ్వరస్వరూపమని తాత్పర్యము.

ఇనగా శివస్వద్రాశయానోమణికర్ణికాయాం। కర్ణేజపత్యక్షరమిందుమౌ లిచుపుర్గవచ్చు,,నటాంగతమోహాముద్రాం।నాలోకయామీహాపునఃప్రపంచం॥

తా॥ విశ్వేశ్వరునిచే తారకమంత్రము నుపదేశింపబడి మణికర్ణికాతీరమందు మరణమునొందిన మనుజుడు తిరిగీ జన్మకురాడని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ కాశీనాథః ప్రకామం పరమకరుణయా దేహినాం దేహపాతే। పంచక్రోశప్రమాణే పరిమితవిషయే మోక్షభిక్షాం దదాతి । ధన్యశ్శ్రీపర్వతోయం రచితశివపదాంభోరుహాస్సర్వదేవైః। లోకానాం భాగ్యయోగాదనవరతమహామోక్షసత్రం ప్రసన్నే॥

తా॥ కాశీవిశ్వనాథుడు పంచక్రోశములందు నివసించి యచ్చట ఏజంతువు ప్రాణమునొందినను మోక్షమునిచ్చుచున్నాడని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ సితాసితే యత్రసరితౌ సంగతే చాను సంగతే। సన్యాసివిభాతే మునిభానుకన్యకే। లోలాతపత్రం వటపవనాయ। త్రివేణీ సంగమాంగజయాం ప్రయాగః॥

తా॥ యచ్చట గంగాయమునలు కలిసి ప్రవహించుచు నధోమార్గమున ప్రకాశించుచున్నవో ఆక్షేత్రము లోకములో రాజులకు ఛత్రచామరములుండుట రాజచిహ్నములుగా కనిపించునట్లు తీర్థరాజమైన ప్రయాగను తెలుసుకొనుము.

శ్లో॥ విశ్వేశస్య ప్రతిష్ఠితశ్చ ద్వారంస్యాముమీప్రతి యనతామున్నదాత్రీత్వం, మృతే మోక్షప్రదోస్మ్యహం॥

తా॥ కాశీలో నివసించు జనులకు జీవించియున్నంతవరకన్నదానము చేయుచుండవలయునని అన్నపూర్ణాదేవివారితో సెలవిచ్చెను. వారు మరణించిన పిమ్మట తాను ముక్తి నిచ్చుచున్నానని కాశీవిశ్వేశ్వరుడు ప్రతిజ్ఞచేసియున్నాడు గాన లోకమునందు ప్రతి జంతువకున్ను ముక్తిని పొందుటకంటే ముందు అన్నదానమే ముఖ్యమని చెప్పవచ్చును.

శ్లో॥ అహం కాశీం గమిష్యామి। తత్రైవ నివసామ్యహం। ఇతిబ్రువాణస్సతతం। కాశీవాసఫలం లభేత్॥

తా॥ ఎచ్చోటనైనను కాశీని స్మరించిన మాత్రమునచేతనే కాశీవాసఫలం లభ్యమగునుండ కాశీలో నివసించువారికి ముక్తికరతలామలకమని చెప్పనక్కరలేదు

శ్లో॥ అంబత్వద్దర్శనాన్ముక్తిః నజానేస్నానజంఫలం। స్వర్గారోహణసోపానే, మహాపుణ్యతరంగిణీ॥

తా॥ మాతృసమురాలయిన గంగను చూచినమాత్రముననే ముక్తికలుగునని యేమీ ముగ్గాడ చేసినయెడల రెండవదికోరుటకు లేదని చెప్పుటవలన అనివార్యము గలదని గంగను చెప్పవచ్చును.

శ్లో॥ భావనాయదిభవేత్ఫలదాత్రీ। మామకంనగరమేవహికాశీ, వా
పకోయదిభవేత్పరమాత్మా।తారకం కిమితినోపదిశేన్న॥

తా॥ శంకరాచార్యుల మనోదైర్యంబును గన్పెట్టవలయునని శ్రీకాశీవిశ్వేశ్వరుడ
శ్వుడయి యుండినప్పుడీశ్లోకమును మనపరమగురువులగు శంకరాచార్యులు చెప్పినది
న శంకరశ్శంకరస్సాక్షాదని చెప్పియుండుటవలనట్టి సుజ్ఞానులకుగూడ కాశీవాసముం
తాత్పర్యమనియు విశ్వేశ్వరతారకమంత్రోపదేశమువలనే ముక్తికలుగుననియు వేరే
వ్రాసక్కరలేదు.

శ్రీ కాశీ ప్రభావమ్.

సంపూర్ణము.

10187